OVERZICHT VAN DE BELGISCHE ECONOMIE

CONJUNCTUURNOTA VAN OKTOBER 2020

© stock.adobe.com

economie

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

.be

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50 — 1210 Brussel

Ondernemingsnr.: 0314.595.348

- 0800 120 33 (gratis nummer)
- FODEconomie
- @fodeconomie
- linkedin.com/company/fod-economie (page bilingue)
- instagram.com/fodeconomie
- youtube.com/user/FODEconomie
- economie.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever:
Regis Massant
Voorzitter a.i. van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50 — 1210 Brussel

Internetversie

311-20

Inhoudstafel

Inleiding....4
1. België in het kort....5
2. Conjunctuurontwikkelingen van de economie....8
3. Buitenlandse handel – analyse van de handelsstromen....16
4. De positie van België vergeleken met de Europese Unie....16
5. Macro-economische vooruitzichten....24

Lijst van grafieken

Grafiek 1. Concurrentievermogen en digitale rangschikking....5
Grafiek 2. Opsplitsing van de verwerkende nijverheid in België in 2019....6
Grafiek 3. Bbp per inwoner, uitgedrukt in koopkrachtpariteit, in 2019....7
Grafiek 4. Evolutie van het bbp in % en bijdrage van de verschillende componenten vanuit uitgavenoptiek....8
Grafiek 5. Buitenlandse handel volgens het nationaal concept....9
Grafiek 6. Evolutie van het bbp (in %) en bijdrage van de verschillende componenten, vanuit productieoptiek....10
Grafiek 7. Evolutie van de industriële productie-indexen....11
Grafiek 8. Aantal oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen....12
Grafiek 9. Tewerkstellingsgraad en geharmoniseerde werkloosheidsgraad....13
Grafiek 10. Aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)....14
Grafiek 11. Evolutie van de geharmoniseerde consumptieprijsindex (HICP) en bijdrage aan de inflatie van de 5 grote aggregaten....15
Grafiek 12. Belangrijkste afzetmarkten voor de Belgische goederenuitvoer in 2019....17
Grafiek 13. Voornaamste Belgische partners voor de goedereninvoer in 2019....17
Grafiek 14. Uitsplitsing per sector van de Belgische goederenuitvoer in 2019....18
Grafiek 15. Uitvoer naar Turkije in 2019....19
Grafiek 16. Invoer vanuit Turkije in 2019....19
Grafiek 17. Bbp in België, in de Europese Unie en in de eurozone....20
Grafiek 18. Productie-index in de verwerkende nijverheid en in de bouw....21
Grafiek 19. Bevolking en tewerkstelling....22
Grafiek 20. Werkloosheidsgraad....22
Grafiek 21. Inflatie....23

Lijst van tabellen

Tabel 1. Aandeel van de nationale uitvoer in de wereldwijde uitvoer....16
Tabel 2. Aandeel van de Belgische uitvoer van goederen naar de voornaamste geografische gebieden van de wereld....16
Tabel 3. Bbp-groeivooruitzichten in de internationale omgeving....24
Tabel 4. Economische groeivooruitzichten in België....24

Inleiding

België, een **kleine open economie** van 11,5 miljoen inwoners, ligt in het hart van West-Europa. In 2019 bedroeg zijn bbp 476,2 miljard euro. De economie beschikt over een goede communicatie-infrastructuur en een hoogopgeleide beroepsbevolking. Als open economie zijn de handelsbetrekkingen voor België van essentieel belang. Belangrijk is ook dat ongeveer 63,8 % van de Belgische uitvoer bestemd is voor de intra-Europese markt (het Verenigd Koninkrijk uitgezonderd). De buurlanden van België, met name Duitsland, Frankrijk en Nederland, zijn ook de belangrijkste handelspartners. Ondanks een verbetering van zijn saldo was de handelsbalans in 2019 nog steeds negatief.

De **belangrijkste uitvoerproducten** van de Belgische ondernemingen waren in 2019 producten uit de chemische nijverheid, maar ook voertuigen en vervoermaterieel, evenals machines en elektrische apparaten.

In 2019 was de farmaceutische industrie, binnen de verwerkende nijverheid, de **belangrijkste sector in het creëren van toegevoegde waarde**, gevolgd door de chemische nijverheid en de voedings- en drankenindustrie.

De recente conjunctuurontwikkelingen tonen aan dat de **jaarlijkse bbp-groei** in 2019 relatief goed was (+1,7 % tegenover +1,8 % in 2018), onder impuls van de binnenlandse vraag zonder voorraden. Bovendien was de bbp-groei in België in 2019 dynamischer dan die van de Europese Unie (+1,5 %) en die van de eurozone (+1,3 %). In het **tweede kwartaal van 2020** kende België een daling van het bbp met 13,9 % op jaarbasis, een uitzonderlijke daling als gevolg van de inperkingsmaatregelen van de overheid en het stopzetten van activiteiten die niet-essentieel worden geacht. Vooral de particuliere consumptie en de investeringsuitgaven stortten in. Enkel de netto-uitvoer droeg positief bij aan de ontwikkeling van het bbp in het tweede kwartaal van 2020.

Sinds 2014 is de bbp-groei voornamelijk te danken aan de bedrijvigheid in de **dienstensector**.

De **productie-index** in de verwerkende nijverheid (zonder bouw) steeg in 2019 voor een vierde jaar op rij, terwijl de productie in de bouwsector zeer licht verslechterde. De daling, op jaarbasis, van de productie van deze twee bedrijfstakken in het eerste kwartaal van 2020 werd nog versterkt in het tweede kwartaal van 2020. Dit was vooral onder invloed van de gedeeltelijke of volledige sluiting van de activiteiten van bepaalde industrieën ten gevolge van de inperkingsmaatregelen die de overheid heeft genomen om de uitbreiding van de Covid-19-pandemie te beperken.

De **bedrijfsdemografie** bleef sterk in 2019, met meer starters dan stopzettingen en een netto saldo van 37.546 eenheden, het hoogste netto saldo dat in de periode 2015-2019 werd waargenomen. Terwijl deze ondernemingsdynamiek zich voortzette in het eerste kwartaal van 2020, verslechterde deze daarna enigszins. Hoewel het saldo positief blijft, blijft het netto saldo van “oprichtingen-stopzettingen” jaar op jaar verslechteren.

In het algemeen bleek 2019 een gunstig jaar te zijn op de **arbeidsmarkt**, waarbij de werkgelegenheidsgraad bleef stijgen en de werkloosheidsgraad bleef dalen, zowel de totale als die van jongeren onder de 25 jaar. Anderzijds presteert in het tweede kwartaal van 2020 alleen de totale werkloosheidsgraad goed, en blijft deze dalen tot 4,9 % (tegen 5,3 % in het tweede kwartaal van 2019). De werkgelegenheidsgraad daalde namelijk tot 64,2 % tegenover 65,6 % een jaar eerder en de jeugdwerkloosheidgraad bedroeg 15,3 %, tegenover 13,6 % een jaar eerder. Dit is niet verwonderlijk gezien de ernst van deze economische- en gezondheidscrisis die de meeste economieën in de wereld treft.

Na een vertraging in het tweede kwartaal van 2020 ten gevolge van lagere prijzen van energetische producten en, in mindere mate, een vertraging van de **inflatie** in de dienstensector, trok de HICP inflatie weer aan steeg deze in het derde kwartaal van 2020.

Voor de **groeivooruitzichten op korte termijn** voor de Belgische economie, verwacht het Federaal Planbureau een grote economische recessie in 2020 door de wereldwijde coronaviruscrisis. Als gevolg daarvan zou het bbp in 2020 met 7,4 % dalen (dus een minder uitgesproken daling dan verwacht), na een groei van 1,7 % in 2019. Toch wordt al in 2021 een herstel verwacht van 6,5 %. Gezien de onzekerheden die het coronavirus nog steeds met zich meebrengt en de manier waarop de situatie zich de komende maanden zal ontwikkelen, kunnen die prognoses de komende maanden natuurlijk nog worden bijgesteld.

1. België in het kort

België is **een van de zes oprichtende landen van de Europese Unie**. De ligging, in het hart van Europa, is ongetwijfeld een belangrijk aspect van de economie. In Brussel, de hoofdstad van het land, zijn een groot aantal Europese en internationale instellingen gevestigd.

Met een **oppervlakte** van 31.000 km² en 11,5 miljoen **inwoners** is België, samen met Nederland, een van de dichtstbevolkte landen van Europa.

België is opgedeeld in **drie gewesten**: het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest, het Vlaamse- en het Waalse Gewest. De bevolking bestaat uit drie taalgroepen: Nederlandstaligen, Franstaligen en Duitstaligen, vandaar dat het land tevens drie gemeenschappen telt: de Vlaamse-, de Franse- en de Duitstalige Gemeenschap.

België beschikt in het hele land over een sterk ontwikkelde **communicatie-infrastructuur**, zo beschikt het land over een van de meest ontwikkelde breedbandtelecommunicatienetwerken van Europa. België beschikt dus over een uitgebreid aanbod van transportmodi en -infrastructuren. Zo bezit het onder andere een netwerk van hoofdwegen, spoorlijnen en waterwegen. Ook zijn er internationale luchthavens (Brussel, Luik, Charleroi, Oostende, Antwerpen en Kortrijk) en zeehavens (Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende) aanwezig.

Grafiek 1. Concurrentievermogen en digitale rangschikking

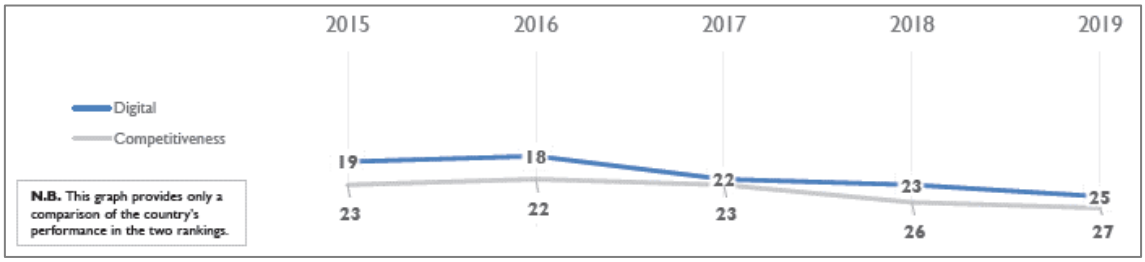

Bron: IMD World Competitiveness Center.

Bovendien staat België op de **25e plaats van de 63 meest competitieve landen** volgens de resultaten van het Institute for Management Development[1] (IMD World Competitiveness Yearbook 2020 Results) en neemt het de **22e plaats** in van de in totaal 141 volgens het World Economic Forum[2] (Global Competitiveness Report 2019). De drie meest genoemde

[1] https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2020/

[2] https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth

belemmerende factoren voor het zakendoen in België zijn de belastingtarieven, de te starre arbeidsvoorschriften en de fiscale wetgeving.

België beschikt over **hooggeschoolde arbeidskrachten**.

België kent inderdaad een degelijk lager en middelbaar onderwijs en een systeem voor opleiding, kennis en innovatie dat tot de meest competitieve ter wereld behoort.

België is van nature een "**kleine, open economie**": "klein" met zijn bruto binnenlands product (bbp) van 476,2 miljard euro in 2019, goed voor 2,9 % van het bbp van de Europese Unie[3] (of 4 % van het bbp van de eurozone[4]), en "open" door zijn openheidsgraad[5] van 81,6 % (82,7 % in 2018).

Door de mate van openheid en door de integratie in de Economische en Monetaire Unie kent het land over het algemeen een gematigde **inflatie**. Niettemin verliep de stijging van de consumptieprijzen de laatste jaren sneller in België dan bij de belangrijkste handelspartners (Frankrijk, Duitsland en Nederland). De laatste cijfers daarentegen suggereren een omkering van die trend, door een daling van de energieprijzen in België.

De Belgische economie kenmerkt zich, net als elke moderne geïndustrialiseerde economie, door het toenemende belang van **diensten**. In 2019 waren de commerciële diensten (waaronder groot- en kleinhandel en financiële– en verzekeringsactiviteiten) goed voor 56,5 % van de totale bruto toegevoegde waarde, tegenover 13,8 % voor de industrie en 5,3 % voor de bouwsector. Het resterende deel is verdeeld onder niet-commerciële diensten (waaronder gezondheidszorg), energie en landbouw.

Grafiek 2. Opsplitsing van de verwerkende nijverheid in België in 2019

Bruto toegevoegde waarde in % van de totale toegevoegde waarde van de verwerkende nijverheid.

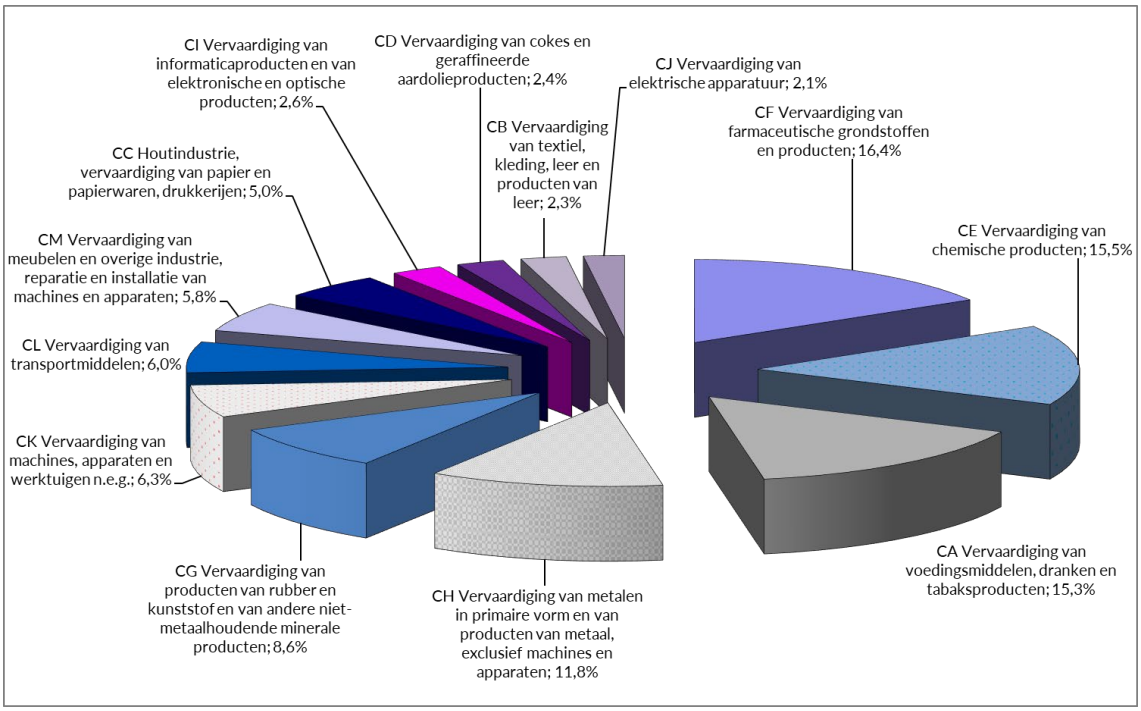

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) - Opgedeeld in 38 bedrijfstakken (A38).

[3] In 2019 bedraagt het bbp van de Europese Unie (28 landen) 16.486,3 miljard euro (+3,4 % in vergelijking met 2018).

[4] In 2019 bereikt het bbp van de eurozone 11.935,4 miljard euro (+3 % in vergelijking met 2018).

[5] Gemiddelde waarde van de Belgische in-en uitvoer van goederen en diensten gedeeld door het bbp en vermenigvuldigd met 100.

Ondanks een relatief gering aandeel is de **verwerkende nijverheid** nog steeds essentieel voor de Belgische economie. Ze genereert niet alleen een belangrijk aandeel van de commerciële diensten, maar creëert daarenboven toegevoegde waarde door aan de buitenlandse vraag te voldoen dankzij de Belgische uitvoer.

De kernsectoren van de Belgische industrie zijn:

- de farmaceutische industrie (16,4 % van de totale toegevoegde waarde),
- de chemische industrie (15,5 %),
- de voedings- en drankenindustrie (15,3 %) en
- de metallurgie en de vervaardiging van producten van metaal (11,8 %).

Grafiek 3. Bbp per inwoner, uitgedrukt in koopkrachtpariteit, in 2019

EU28 = 100.

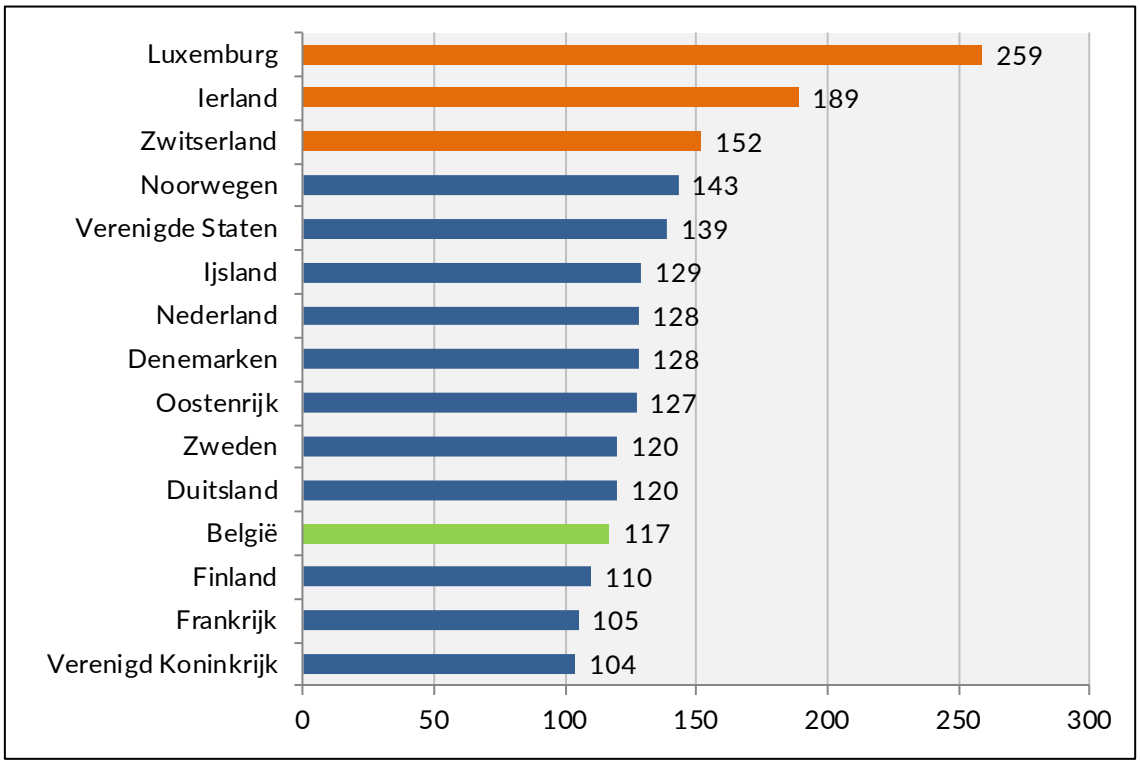

Bron: Eurostat.

Volgens de Europese structurele indicatoren die gepubliceerd worden door Eurostat, bedroeg in 2019 het **bbp per inwoner**, uitgedrukt in koopkrachtpariteit, 117 in België, tegenover 100 voor het gemiddelde van de Europese Unie. Het Belgische bbp per inwoner is stabiel gebleven ten opzichte van 2017 en 2018 en is 3 punten gedaald ten opzichte van het beste resultaat voor België van de afgelopen 10 jaar, dat in de loop van die periode enkele keren werd vastgesteld. België blijft zo een van de rijkste landen van de Europese Unie, met een achtste plaats komt het net na Duitsland.

2. Conjunctuurontwikkelingen van de economie

Grafiek 4. Evolutie van het bbp in % en bijdrage van de verschillende componenten vanuit uitgavenoptiek

In procentpunt, t.o.v. het jaar ervoor.

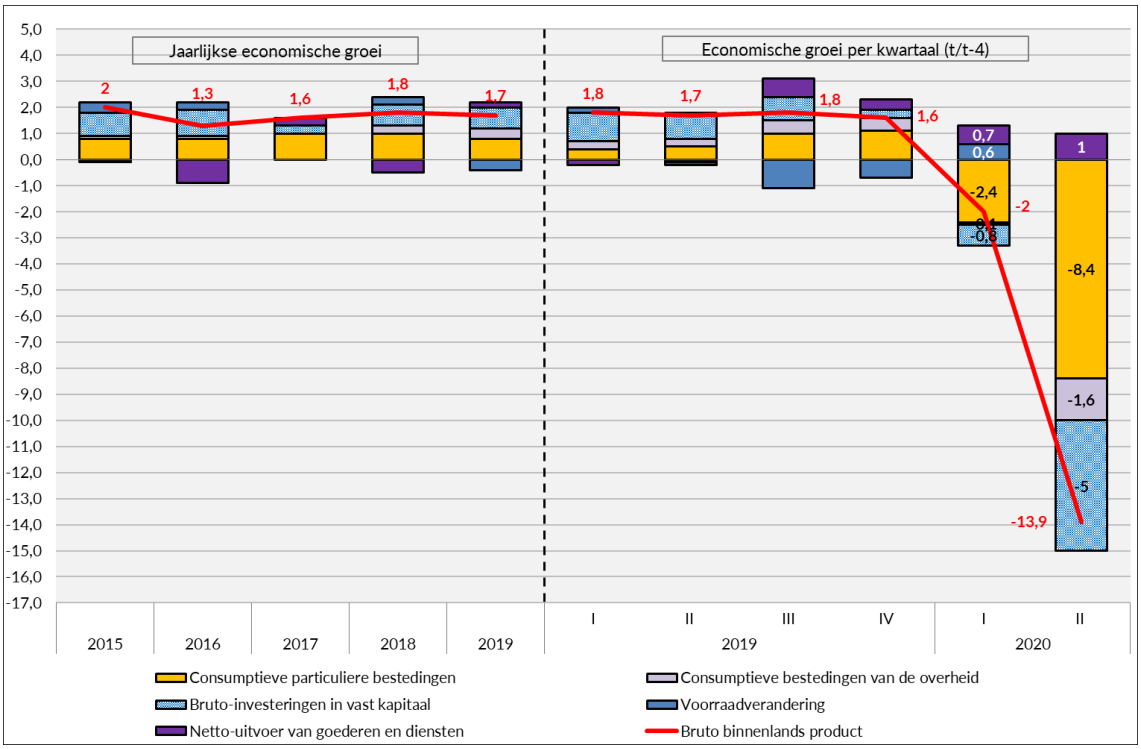

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en Nationale Bank van België (NBB).

In **2019** bedroeg de jaarlijkse groei van het bbp in België 1,7 %, tegenover 1,8 % in 2018. Die groei is voornamelijk toe te schrijven aan de **binnenlandse vraag, exclusief de voorraden**, met een bijdrage van 2 procentpunten. De **netto-uitvoer** leverde een beperkte bijdrage aan de groei van de economische activiteit in 2019, namelijk ongeveer 0,2 procentpunt, tegenover een negatieve bijdrage van 0,5 procentpunt in 2018. Door de veranderingen in de voorraden is de economische groei in 2019 daarentegen met 0,4 procentpunt gedaald.

Een jaar later is het bbp in het **tweede kwartaal van 2020** ingestort (-13,9 %), na een eerste daling van de economische activiteit in het eerste kwartaal van 2020 (-2 %). Die daling van het bbp in het tweede kwartaal van 2020 weerspiegelt de daling van de activiteit die met name verband houdt met de maatregelen die de Belgische regering heeft genomen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, en meer bepaald de inperkingsmaatregelen met de stopzetting van verschillende als niet-essentieel beschouwde economische activiteiten.

De binnenlandse vraag, exclusief de voorraden, heeft de economische groei in het tweede kwartaal van 2020 met 15 procentpunt doen dalen. Alle componenten van de binnenlandse vraag hebben sterk bijgedragen aan de negatieve groei van het bbp. In het tweede kwartaal van 2020 droeg de particuliere consumptie 8,4 procentpunt bij aan de daling van het bbp (vergeleken met -2,4 procentpunt in het voorgaande kwartaal), evenals de overheidsuitgaven voor consumptie (negatieve bijdrage van 1,6 procentpunt, vergeleken met -0,1 eerder). Hetzelfde geldt voor de investeringen, die een negatieve bijdrage leverden aan de groei van het bbp van 5 procentpunt in het tweede kwartaal van 2020, na een bijdrage van -0,8 procentpunt in het vorige kwartaal, wat wijst op een uitstel van de investeringsbeslissingen van de investeerders in een context van algemene onzekerheid in verband met de ontwikkeling van het coronavirus in België, maar ook in verschillende andere Europese en niet-Europese landen.

Ten slotte heeft alleen de **netto-uitvoer** de economische activiteit in het tweede kwartaal van 2020 met 1 procentpunt ondersteund, na een bijdrage van +0,7 procentpunt in het eerste kwartaal

van 2020. De bijdrage aan de groei van de **veranderingen in de voorraden** was in het tweede kwartaal van 2020 neutraal.

Hoewel de cijfers voor het tweede kwartaal van 2020 op het moment van schrijven nog steeds voorlopig zijn, is de daling van de economische activiteit zeer reëel. Aangezien de situatie bovendien nog niet weer normaal is, wordt voor het derde kwartaal van 2020 nog steeds een daling van de activiteit op jaarbasis verwacht. Gezien de nieuwe maatregelen die medio oktober zijn aangekondigd, is het ook meer dan waarschijnlijk dat de afname van de activiteit ook in het vierde kwartaal van 2020 tot uiting zal komen.

Grafiek 5. Buitenlandse handel volgens het nationaal concept

In miljard euro.

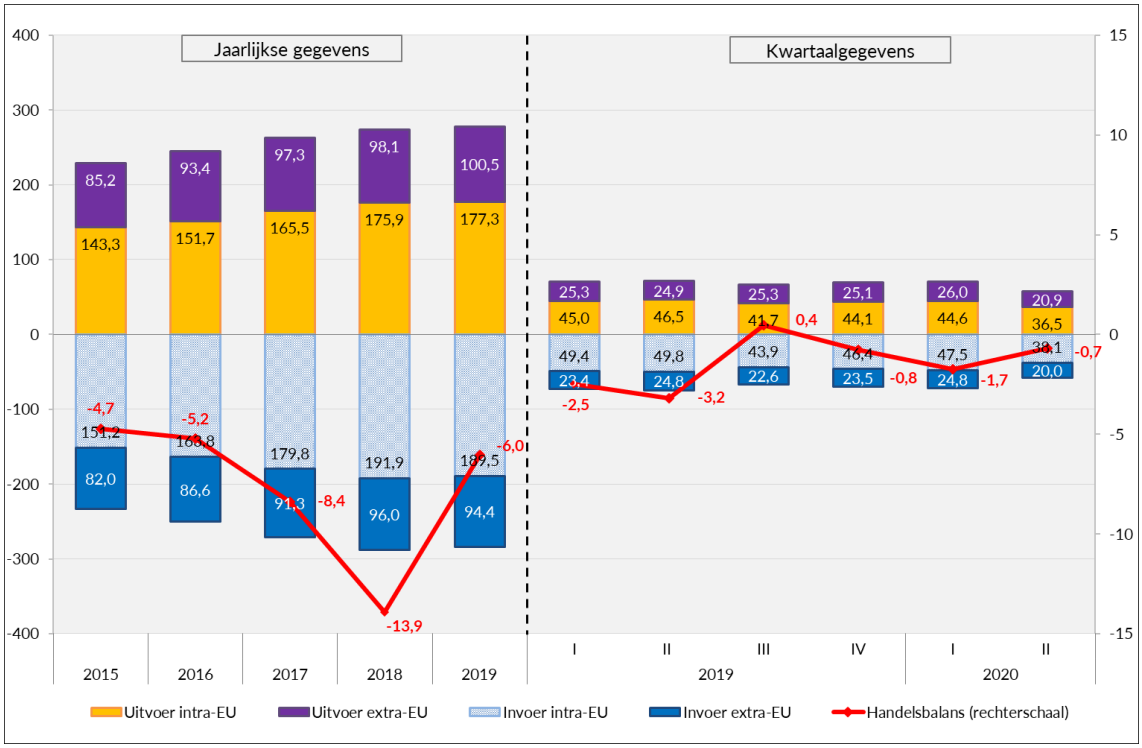

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en Nationale Bank van België (NBB).

Volgens het nationaal concept[6] is de handelsbalans in **2019** verbeterd ten opzichte van 2018, als gevolg van zowel een meer dynamische uitvoer (+1,4 %) als een daling van de invoer (-1,4 %) van goederen. Hierdoor lijkt 2019 een einde te hebben gemaakt aan de neerwaartse trend in de handelsbalans. De handelsbalans blijft echter een tekort vertonen, dat in 2019 6 miljard euro bedraagt, tegenover een tekort van 13,9 miljard euro in 2018.

De totale **uitvoer** van goederen in waarde is in het **tweede kwartaal van 2020** met 19,6 % gedaald ten opzichte van dezelfde periode in 2019 en bedraagt 57,4 miljard euro, tegenover 71,4 miljard euro in het tweede kwartaal van 2019. Deze daling is toe te schrijven aan zowel de uitvoer binnen de EU, die met 21,5 % op jaarbasis is gedaald, als de uitvoer buiten de EU, die in dezelfde periode met 16 % is gedaald.

De Belgische **invoer** van goederen is in het **tweede kwartaal van 2020** met 22,1 % op jaarbasis gedaald tot 58,1 miljard euro, wat wijst op een sterke daling van zowel de invoer binnen de EU (-3,4 %) als de invoer buiten de EU (-19,4 %) voor dezelfde referentieperiode.

Dat resulteerde in een negatieve **handelsbalans** in het tweede kwartaal van 2020 (-702 miljoen euro). Het saldo is echter verbeterd ten opzichte van het vorige kwartaal (-1,7 miljard euro) en ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal van 2019 (-3,2 miljard euro). Hoewel de handelsbalans in het tweede kwartaal van 2020 verbeterde, was dat niet te danken aan de dynamiek van de

[6] Volgens het nationaal concept worden enkel de in- en uitvoertransacties opgenomen waarin een ingezeten onderneming als tegenpartij optreedt (bron: NBB).

uitvoer, hoewel de handel sterk vertraagde als gevolg van de ontwikkeling van de covid-19-pandemie in de hele wereld.

Grafiek 6. Evolutie van het bbp (in %) en bijdrage van de verschillende componenten, vanuit productieoptiek

In procentpunt, t.o.v. het jaar ervoor.

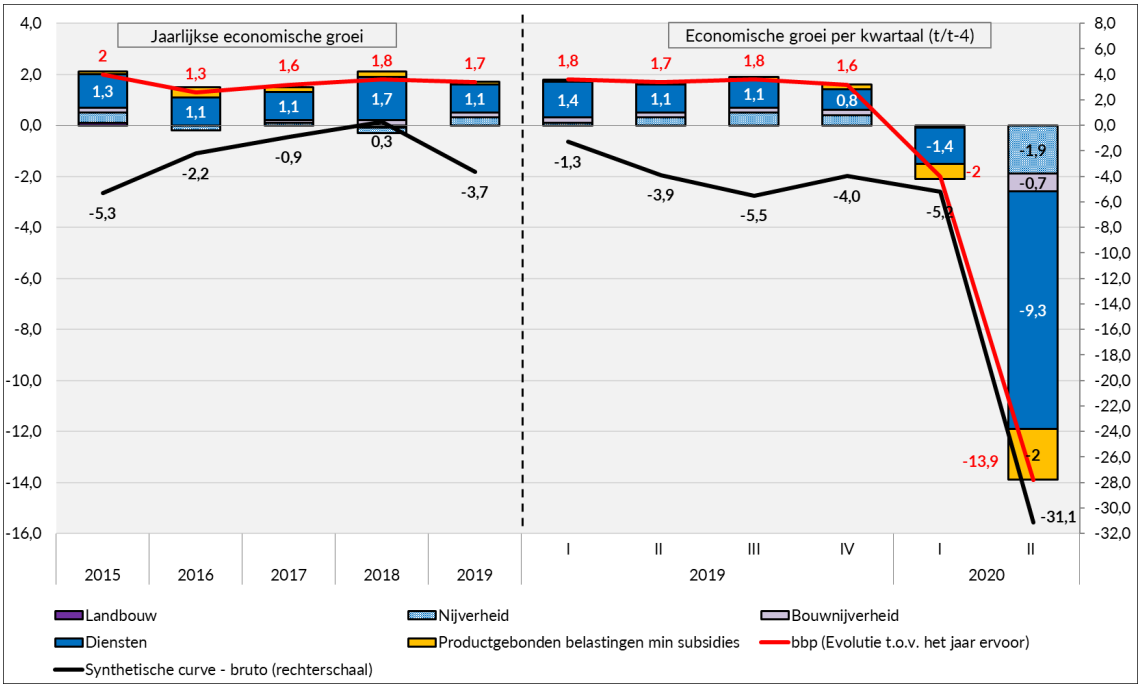

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) en Nationale Bank van België (NBB).

In **2019** verzwakte de economische bedrijvigheid ten opzichte van 2018 met een groei van 1,7 % tegenover 1,8 % in 2018.

De dienstensector was ook in 2019 de belangrijkste motor van de economische groei en ondersteunde die met 1,1 procentpunt (tegenover 1,7 procentpunt in 2018). Na een negatieve bijdrage aan de totale economische groei van 0,2 procentpunt in 2018, steeg de productieactiviteit van de nijverheid in 2019, wat 0,3 procentpunt bijdroeg aan de economische groei. De bouwsector heeft ook een positieve bijdrage geleverd aan de groei van het bbp in 2019, met een bijdrage van 0,2 procentpunt, vergelijkbaar met die in 2018. Hoewel de landbouw de economische groei in 2018 negatief heeft beïnvloed, was de bijdrage van de landbouw aan de groei van het bbp in 2019 neutraal.

In het **tweede kwartaal van 2020** hebben de meeste economische sectoren op jaarbasis een daling van de economische activiteit gekend en dus een negatieve bijdrage geleverd aan de groei van het bbp. Inderdaad, alleen het onroerend goed, het openbaar bestuur en de landbouw hebben een lichte toename van de activiteit gekend. De bijdrage van de **nijverheid (met uitzondering van de bouwsector)** aan de daling van de economische activiteit bedroeg dus 1,9 procentpunt, na een neutrale bijdrage in het vorige kwartaal.

De bijdrage van de **dienstensector** heeft meer bijgedragen aan de daling van de bbp-groei, van een bijdrage van -1,4 procentpunt in het eerste kwartaal van 2020 tot een bijdrage van -9,3 procentpunt in het tweede kwartaal van 2020.

Ten slotte bedroeg de bijdrage van de **bouwsector** aan de groei van de economische activiteit -0,7 procentpunt in het tweede kwartaal van 2020, tegenover een bijdrage van -0,1 procentpunt in het voorgaande kwartaal.

Zonder verrassing is het **ondernemersvertrouwen** in het tweede kwartaal van 2020 sterk gedaald, na de onzekerheid veroorzaakt door de coronaviruspandemie. Hoewel uit de gegevens blijkt dat het vertrouwen in het derde kwartaal van 2020 enigszins is verbeterd, is het nog ver van het vóór-pandemie niveau.

Grafiek 7. Evolutie van de industriële productie-indexen

2015 = 100.

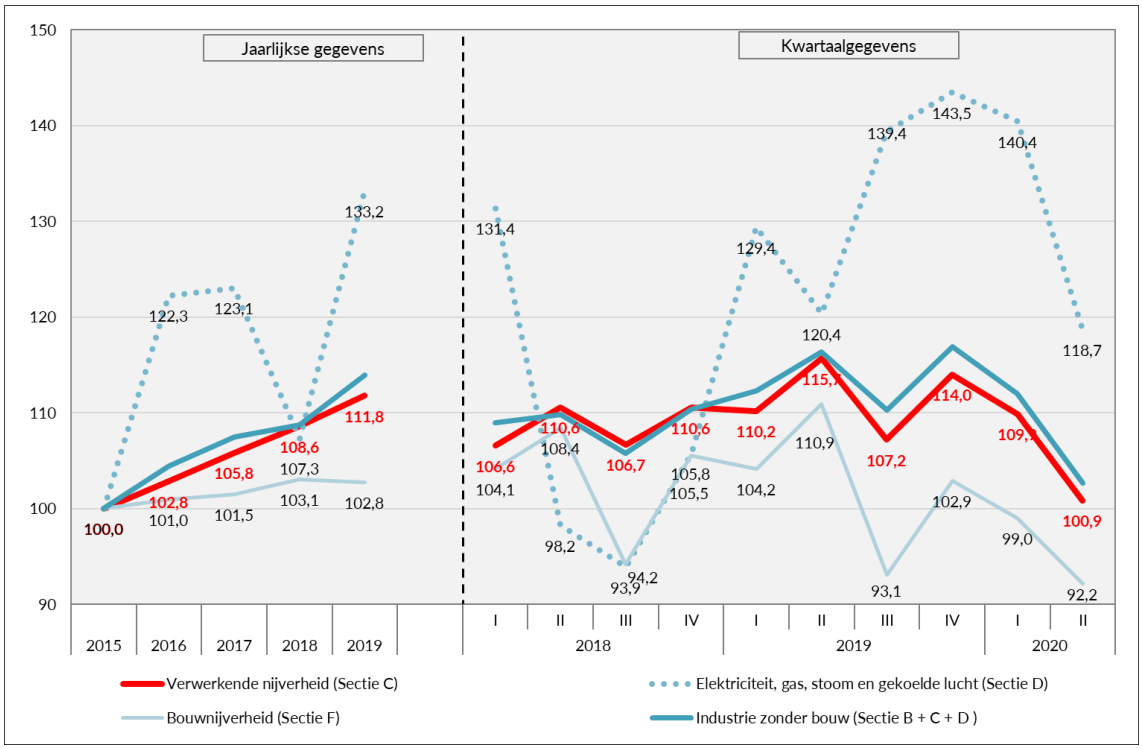

Bron: Statbel, indexcijfers per werkdag.

De productie van de **verwerkende nijverheid** is in het eerste kwartaal van 2020 met 0,3 % gedaald ten opzichte van hetzelfde kwartaal van 2019 en met 12,8 % in het tweede kwartaal van 2020 op jaarbasis. Met uitzondering van de farmaceutische industrie (C21) en de cokes- en raffinagesector (C19) hebben alle industriesectoren hun productie in het tweede kwartaal verlaagd. De daling van de productie in sommige sectoren was soms zeer groot, zoals in het geval van motorvoertuigen en transportmaterieel, waar de productie bijna gehalveerd werd.

De productie van **elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht** is in het tweede kwartaal na vier kwartalen van ononderbroken stijgingen met 1,4 % gekrompen op jaarbasis. In 2019 was de situatie genormaliseerd op het niveau van de productiecapaciteiten van de Belgische nucleaire vloot, wat de waargenomen stijging van de productie verklaart.

Ten slotte is de activiteit in de **bouwsector** in het tweede kwartaal van 2020 sterk verslechterd, waarbij de productie op jaarbasis met 16,9 % is gedaald.

Grafiek 8. Aantal oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen

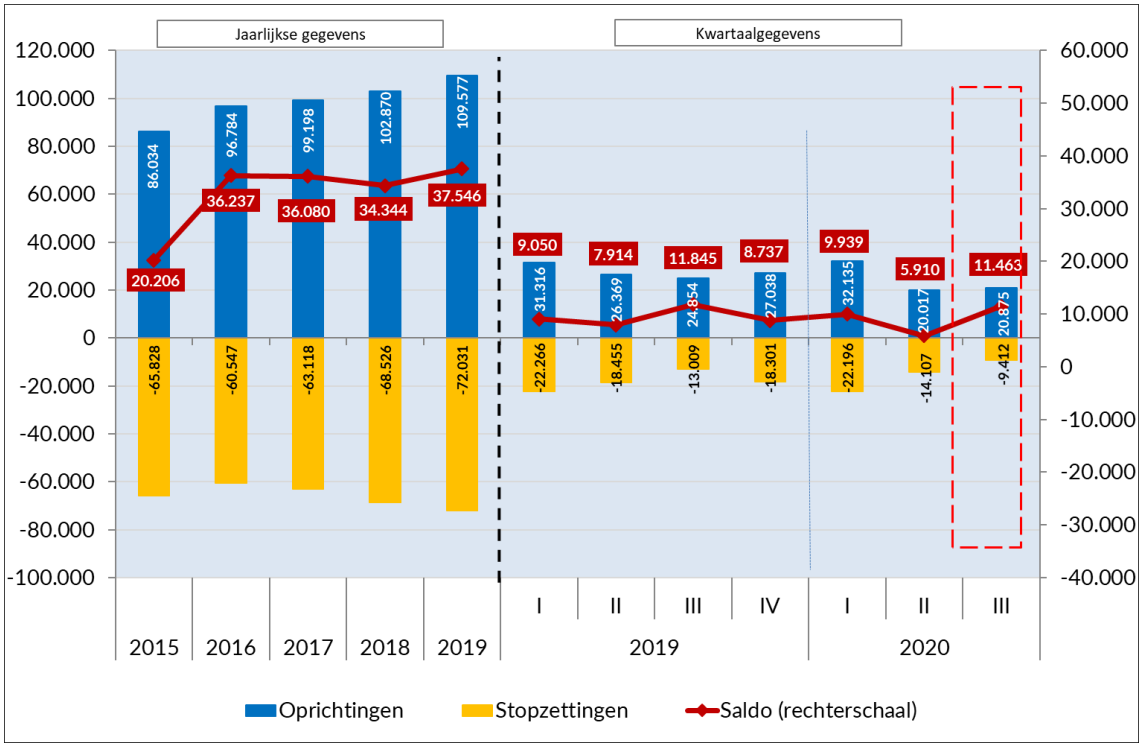

Bron: Statbel.

In 2019 vertoonde de **ondernemersdemografie** een gunstige trend ten opzichte van 2018 in termen van startende ondernemingen, maar een ongunstige trend ten opzichte van 2018 in termen van stopzettingen. Zo steeg het aantal startende bedrijven met 6,5 % en het aantal stopzettingen met 5,1 %. Met 37.546 ondernemingen is het netto saldo van de "oprichtingen-stopzettingen" echter positief en telt het 3.202 ondernemingen meer dan in 2018.

In het **derde kwartaal van 2020** werden 20.875 **nieuwe bedrijven** opgericht, 3.979 minder dan in het overeenkomstige kwartaal van 2019.

Die nieuwe ondernemingen zijn goed voor 88,0 % van de nieuwe inschrijvingen (waarvan 53,2 % natuurlijke personen en 34,8 % rechtspersonen) en 12,0 % uit herinschrijvingen (waarvan 10,4 % natuurlijke personen en 1,6 % rechtspersonen).

Bovendien hebben 9.412 ondernemingen **hun activiteiten** in het derde kwartaal van 2020 **stopgezet** (waarvan 67,2 % particulieren en 32,8 % rechtspersonen), wat 3.597 minder is dan in het derde kwartaal van 2019.

In het derde kwartaal van 2020 was het **saldo van de "oprichtingen-stopzettingen"** positief en bedroeg het 11.463 ondernemingen, waarvan 60,7 % particulieren en 39,3 % rechtspersonen. Dat saldo "oprichtingen-stopzettingen" daalde met 382 ondernemingen ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van 2019 (-3,2 %).

Grafiek 9. Tewerkstellingsgraad en geharmoniseerde werkloosheidsgraad

In %.

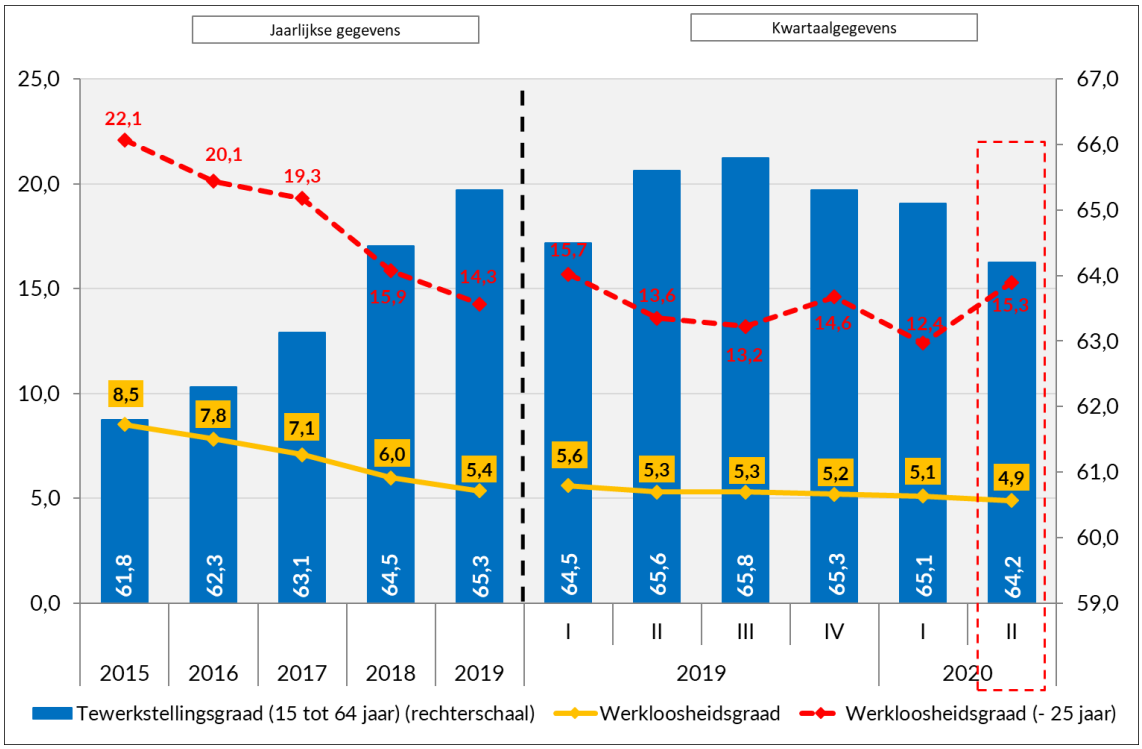

Bron: Eurostat.

Over het geheel genomen bleek 2019 een gunstig jaar te zijn op de arbeidsmarkt.

In het **tweede kwartaal van 2020** laten alle gemonitorde indicatoren, met uitzondering van de werkloosheidsgraad op jaarbasis een ongunstige ontwikkeling zien.

De **tewerkstellingsgraad** bedroeg in het tweede kwartaal van 2020 64,2 %, wat 1,4 procentpunt lager is dan in het overeenkomstig kwartaal van 2019.

De **jeugdwerkloosheid** is in het tweede kwartaal van 2020 gestegen tot 15,3 %, een stijging van 1,7 procentpunt ten opzichte van het tweede kwartaal van 2019.

In het tweede kwartaal van 2020 daarentegen daalde de **werkloosheidsgraad** (ruwe gegevens) tot 4,9 %, een daling van 0,4 procentpunt ten opzichte van het overeenkomstig kwartaal van 2019.

Grafiek 10. Aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)

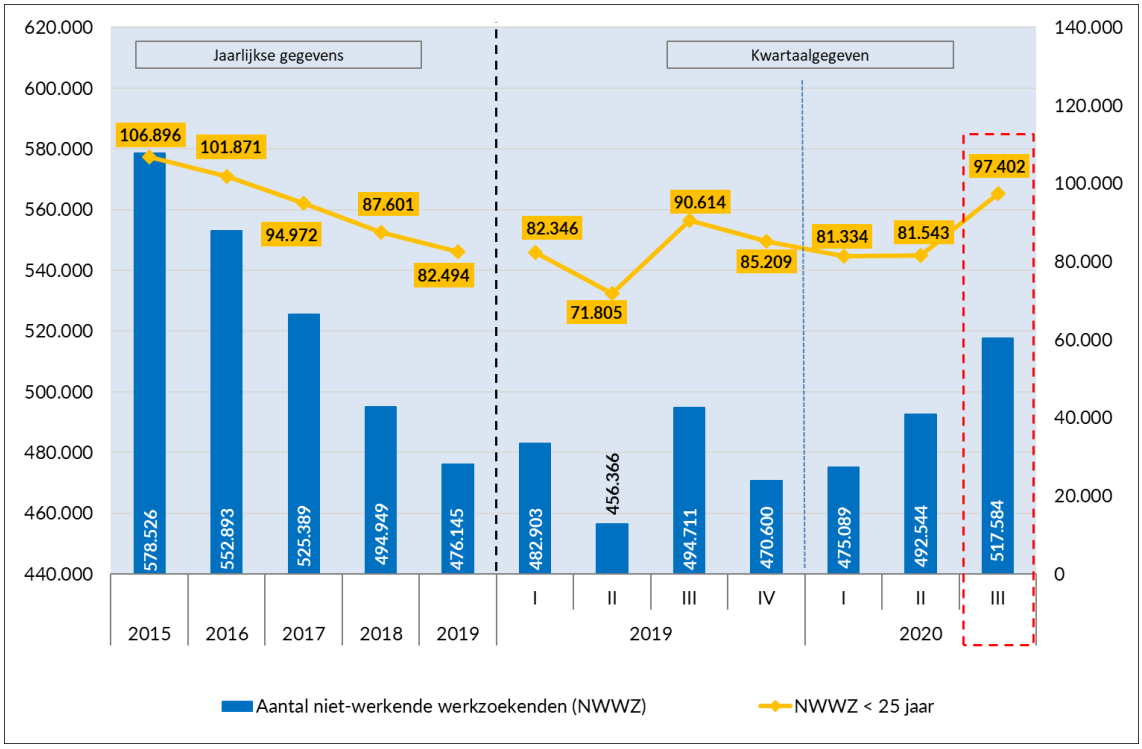

Bron: RVA.

In **2019** is het aantal **niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)** gunstig geëvolueerd ten opzichte van 2018, met een daling van 3,8 % tot 476.145. Het aantal **NWWZ onder de 25 jaar** is met 5,8 % gedaald tot 82.484.

In de vier kwartalen van 2019 is het aantal **niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)** op jaarbasis verder gedaald. Het **derde kwartaal van 2020** bevestigt de stopzetting van deze neerwaartse trend die in het tweede kwartaal werd waargenomen, met 517.584 geregistreerde NWWZ, een stijging van bijna 4,6 % op jaarbasis.

Net als de NWWZ bevestigt ook het derde kwartaal van 2020 de stopzetting van de neerwaartse trend die in het tweede kwartaal op jaarbasis werd waargenomen bij **NWWZ onder de 25 jaar**. Zo waren er in het derde kwartaal van 2020 97.402 NWWZ onder de 25 jaar, een stijging van 7,5 % op jaarbasis.

Grafiek 11. Evolutie van de geharmoniseerde consumptieprijsindex (HICP) en bijdrage aan de inflatie van de 5 grote aggregaten

GICP in % en bijdrage in procentpunt.

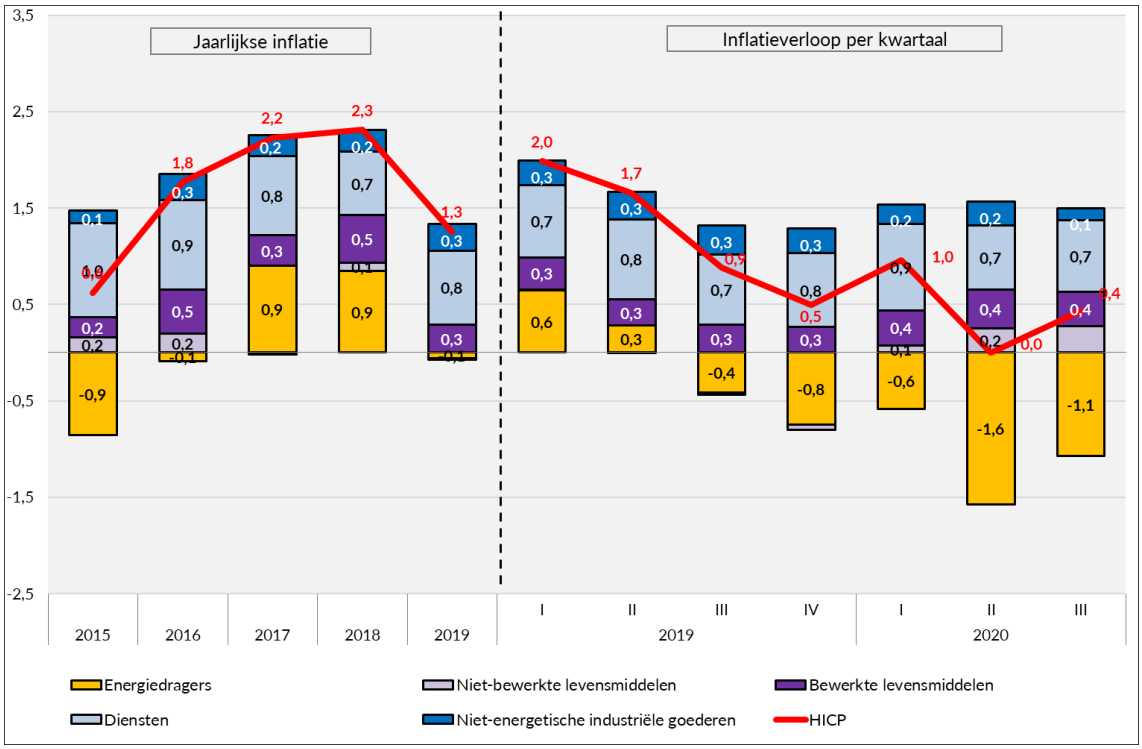

Bron: Statbel.

Na een vertraging in het tweede kwartaal van 2020 als gevolg van de dalende prijzen van belangrijke **energieproducten** en, in mindere mate, de dalende prijzen in de dienstensector, is de HICP-inflatie in het **derde kwartaal van 2020** weer opgelopen (+0,4 %).

De consumentenprijzen van **bewerkte levensmiddelen** zijn in het derde kwartaal van 2020 met 2,1 % gestegen (een lichte vertraging ten opzichte van het vorige kwartaal, +2,4 %), wat 0,4 procentpunt bijdraagt aan de totale inflatie.

De consumentenprijzen van **niet-bewerkte levensmiddelen** stegen met 6,6 %, maar door hun beperkt gewicht in de HICP-index bleef hun bijdrage aan de totale inflatie beperkt tot 0,3 procentpunten.

Door het hoge aandeel in de HICP-index (meer dan 40 %) heeft de **diensteninflatie**, die in het derde kwartaal van 2020 een inflatie van 1,7 % kende ten opzichte van 1,6 % in het voorgaande kwartaal, een belangrijke bijdrage geleverd aan de totale inflatie (0,7 procentpunt).

Het tempo van de prijsstijgingen in de vijfde aggregaten, **niet-energetische industriële goederen**, vertraagde in het derde kwartaal van 2020 (+0,5 %, tegen +0,9 % in het vorige kwartaal), wat 0,1 procentpunt bijdroeg aan de totale inflatie.

Tot slot werd de categorie **energiedragers** sterk beïnvloed door de ineenstorting van de olieprijzen op de wereldmarkten als gevolg van de economische en gezondheidscrisis. Als gevolg daarvan zijn de prijzen in dit aggregaat in het derde kwartaal van 2020 met 11,2 % gedaald, wat een negatief effect heeft gehad op de totale inflatie van 1,1 procentpunt.

3. Buitenlandse handel – analyse van de handelsstromen

Tabel 1. Aandeel van de nationale uitvoer in de wereldwijde uitvoer

	2010	2015	2016	2017	2018	2019
EU28	15,6%	15,7%	16,0%	15,9%	15,7%	15,8%
Rusland	3,4%	2,7%	2,5%	2,8%	3,1%	n.a.
VS	11,1%	11,8%	12,0%	11,6%	11,3%	11,4%
China	13,7%	17,9%	17,4%	16,9%	16,9%	n.a.
Japan	6,7%	4,9%	5,3%	5,2%	5,0%	4,9%
India	1,9%	2,1%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%

Bron: Eurostat, laatste beschikbare gegevens.

Het aandeel van de **Europese Unie** (EU28) in de werelduitvoer is licht gestegen **tussen 2010 en 2019**, net als dat van de **Verenigde Staten** en **India**. **Japan** volgt het omgekeerde pad, met een dalend relatief aandeel in de werelduitvoer, van 6,7 % in 2010 naar 4,9 % in 2019. Tussen 2010 en 2018 is het aandeel van **China** in de werelduitvoer sterk toegenomen, terwijl dat van **Rusland** gedaald is.

Tussen 2018 en 2019 lieten de Europese Unie en de Verenigde Staten een zeer lichte stijging van het aandeel in de werelduitvoer vaststellen, terwijl Japan een zeer lichte daling heeft gekend. Gegevens voor Rusland en China van 2019 zijn nog niet beschikbaar

Tabel 2. Aandeel van de Belgische uitvoer van goederen naar de voornaamste geografische gebieden van de wereld

	2015	2016	2017	2018	2019
Wereld (alle entiteiten)	100%	100%	100%	100%	100%
Europese Unie (27 landen)	62,7%	61,9%	63,0%	64,2%	63,8%
Overige Europese landen	12,2%	12,3%	12,0%	11,2%	10,8%
Verenigd Koninkrijk	*7,9%*	*7,6%*	*7,2%*	*6,6%*	*6,0%*
Turkije	*1,2%*	*1,2%*	*1,3%*	*1,2%*	*1,1%*
Afrika	2,8%	2,7%	2,7%	2,7%	2,8%
Amerika	8,1%	8,9%	8,1%	8,5%	10,3%
Verenigde Staten	*5,8%*	*6,7%*	*5,7%*	*5,9%*	*7,5%*
Azie	12,3%	12,8%	12,5%	11,1%	10,6%
China	*2,0%*	*2,2%*	*2,4%*	*1,9%*	*1,9%*
India	*3,2%*	*3,2%*	*2,9%*	*2,7%*	*2,2%*
Japan	*0,8%*	*1,1%*	*1,0%*	*1,0%*	*1,1%*
Australië en Oceanië	0,6%	0,6%	0,6%	0,9%	0,6%
Overige	1,4%	0,8%	1,1%	1,4%	1,2%

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR), nationaal concept.

De **Europese Unie** (met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk) vormt de **voornaamste bestemming van de Belgische uitvoer van goederen**, met een aandeel van 63,8 % in 2019. Dat is 0,4 procentpunt minder dan in 2018. Hetzelfde geldt voor de uitvoer naar de overige **Europese landen**, wiens aandeel geleidelijk aan verzwakt (-0,4 procentpunt in 2019). Zo is het aandeel van het **Verenigd Koninkrijk** in de Belgische uitvoer van goederen sinds 2015 eveneens voortdurend gedaald. Het aandeel van **Azië** in de totale Belgische uitvoer bleef afnemen in 2019 (-0,5 procentpunt ten opzichte van 2018). Anderzijds is het aandeel van **Amerika** tijdens de observatieperiode gestegen (+1,8 procentpunt in 2019). Dat is voornamelijk dankzij de **Verenigde Staten** (+1,6 procentpunt in 2019). Ten slotte wordt bij de handelsstromen met **Afrika** en **Australië** een quasi stabiel aandeel tegenover 2015 waargenomen en is het aandeel van de Belgische uitvoer naar **Turkije** de afgelopen jaren ook relatief stabiel gebleven met 1,2 % in 2015 en 1,1 % in 2019.

Grafiek 12. Belangrijkste afzetmarkten voor de Belgische goederenuitvoer in 2019

In miljard euro.

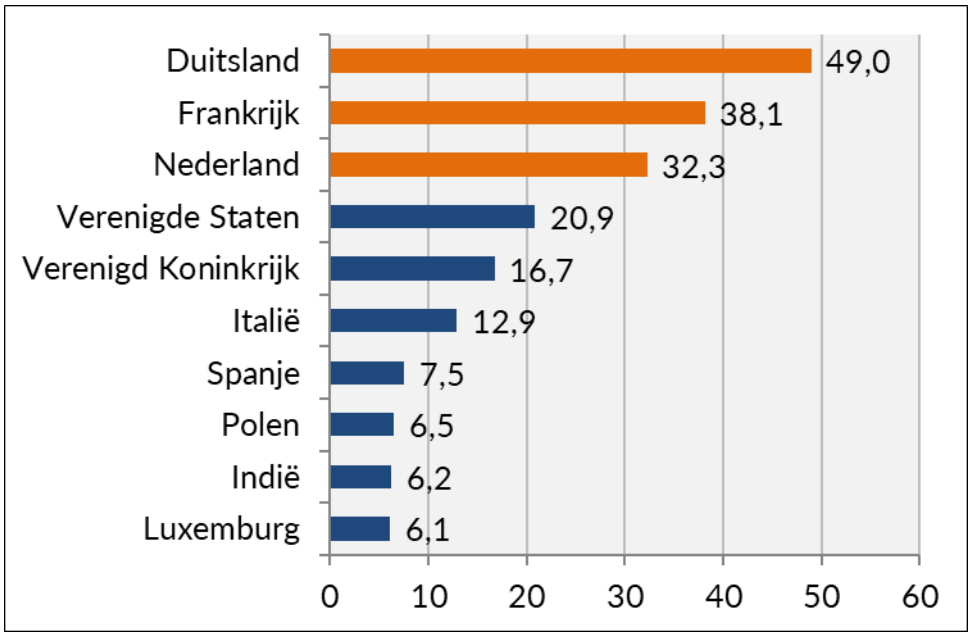

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR), nationaal concept.

In 2019 is **Duitsland** de grootste handelspartner van België wat de uitvoer betreft, met 49 miljard euro, gevolgd door **Frankrijk** met 38,1 miljard euro en **Nederland** met 32,3 miljard euro. Samen waren die drie landen goed voor 43 % van de Belgische uitvoer.

Het **Verenigd Koninkrijk** staat op de 5e plaats, met ongeveer 16,7 miljard euro aan Belgische uitvoer naar dat land, wat eveneens 6 % van de totale Belgische uitvoer vertegenwoordigt.

Turkije staat op de 15e plaats met ongeveer 3,2 miljard euro aan uitvoerwaarde in 2019.

Grafiek 13. Voornaamste Belgische partners voor de goedereninvoer in 2019

In miljard euro.

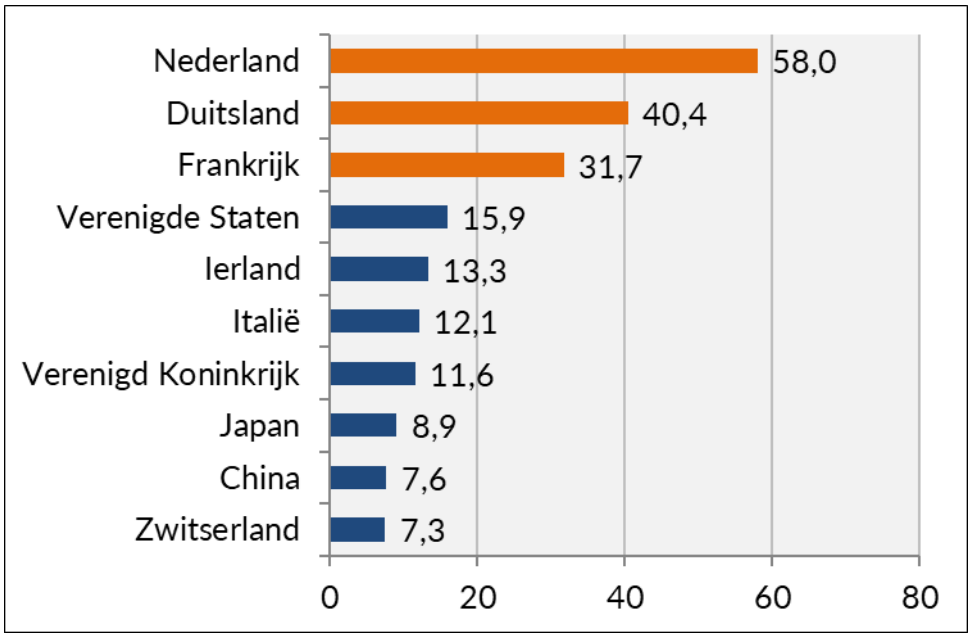

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR), nationaal concept.

In 2019 zijn de drie voornaamste handelspartners van België voor de invoer van goederen dezelfde als die voor de uitvoer, hoewel hun volgorde verschilt. De grootste leverancier van de Belgische

markt is **Nederland**, met 58 miljard euro, gevolgd door **Duitsland** met 40,4 miljard euro en **Frankrijk** met 31,7 miljard euro. Samen waren die landen goed voor 45,9 % van de Belgische goedereninvoer in 2019.

Met één verloren plaats ten opzichte van 2018 staat het **Verenigd Koninkrijk** nog steeds in de top 10 (op de 7e plaats) van België voor zijn invoer van goederen (het VK stond echter nog op de 5e plaats in 2017). Het Verenigd Koninkrijk leverde in 2019 goederen aan België voor een bedrag van 11,6 miljard euro, wat 4,1 % van de Belgische goedereninvoer representeert.

Turkije staat op de 17e plaats met een invoerwaarde van 2,7 miljard euro in 2019.

Grafiek 14. Uitsplitsing per sector van de Belgische goederenuitvoer in 2019

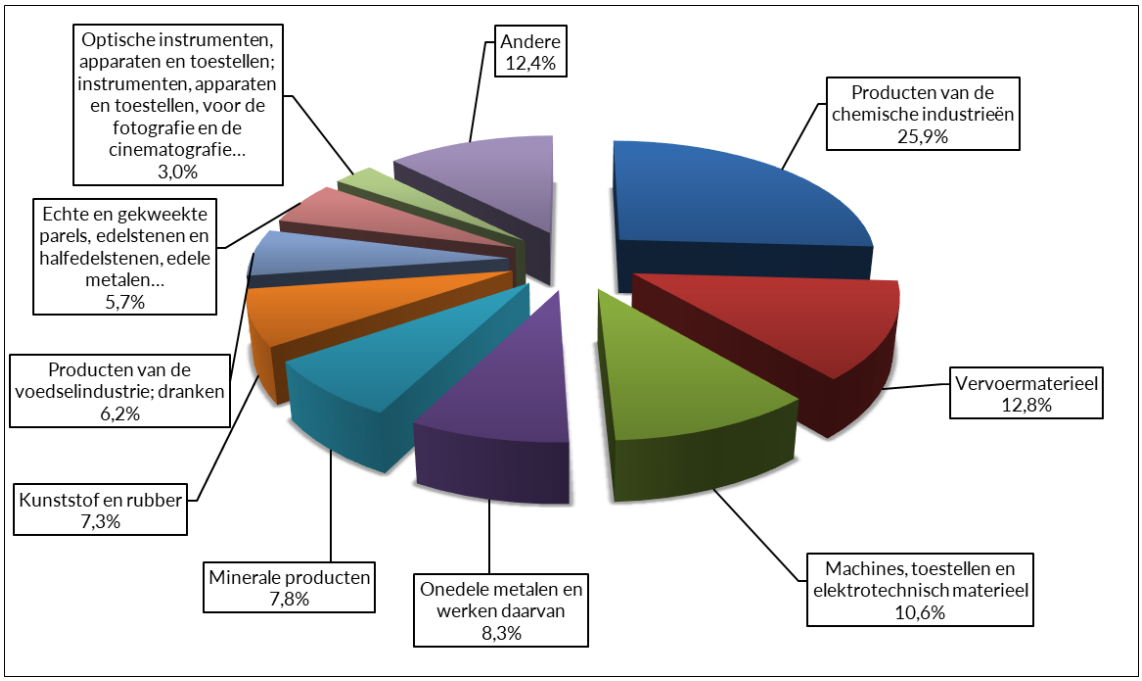

Bron: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR), nationaal concept.

In 2019 domineerden voornamelijk vier sectoren de Belgische uitvoer. Het gaat om **chemische producten** (25,9 %; 72 miljard euro), **voertuigen en vervoermaterieel** (12,8 %; 35,5 miljard euro), **machines en elektrotechnisch toestellen** (10,6 %; 29,5 miljard euro) en **onedele metalen** (8,3 %; 23 miljard euro). Samen waren die vier sectoren goed voor meer dan de helft van de totale Belgische uitvoer (57,6 %).

Focus: Handelsstromen tussen België en Turkije in 2019

Grafiek 15. Uitvoer naar Turkije in 2019

In miljoen euro.

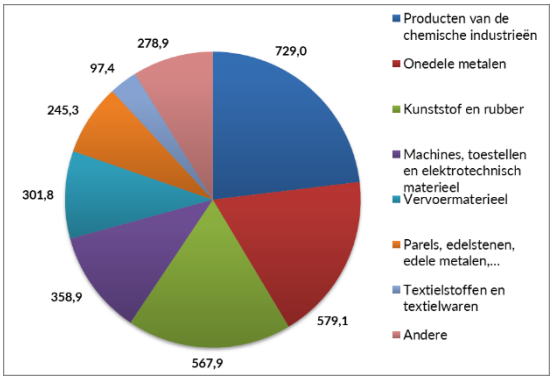

Bron: NBB (nationaal concept).

Grafiek 16. Invoer vanuit Turkije in 2019

In miljoen euro.

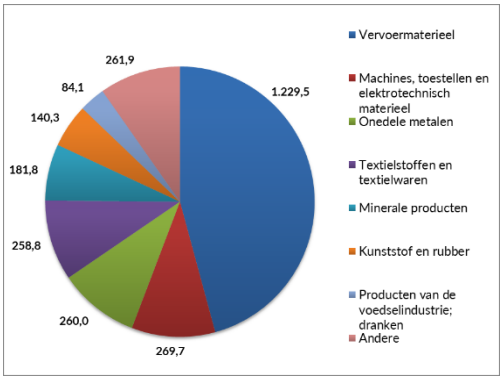

Bron: NBB (nationaal concept).

De voornaamste uitgevoerde goederen naar Turkije vanuit België in 2019 waren de **chemische producten**. De totale uitvoerwaarde hiervan bedroeg 729 miljoen euro. Dat representeerde een aandeel van 23,1 % van de totale Belgische uitvoer naar Turkije.

Onedele metalen was de tweede grootste uitvoercategorie naar Turkije, net voor kunststof en rubber, goed voor respectievelijk 579,1 en 567,9 miljoen euro, of 18,3 % en 18 % van de totale Belgische uitvoer naar Turkije.

Samen representeerde de uitvoer van **chemische producten, onedele metalen en kunststof en rubber** meer dan de helft van de totale Belgische uitvoer naar Turkije in 2019 (59,4 %).

Het voornaamste invoerproduct van Turkije door België in 2019 was **vervoermaterieel**. In totaal bedroeg de invoerwaarde bijna 1,2 miljard euro. Dat betekent een aandeel van 45,8 % van de totale Belgische invoerwaarde vanuit Turkije.

Het tweede meest ingevoerde product vanuit Turkije door België in 2019 waren **machines en elektrotechnische toestellen**. De totale invoerwaarde bedroeg 269,7 miljoen euro, wat een aandeel van 10 % van de Belgische invoer vanuit Turkije vertegenwoordigt.

Tot slot vertegenwoordigt de invoer van deze twee categorieën (**vervoermaterieel en machines en elektrotechnische toestellen**) meer dan de helft van de totale Belgische invoer vanuit Turkije in 2019 (55,8 %).

4. De positie van België vergeleken met de Europese Unie

Grafiek 17. Bbp in België, in de Europese Unie en in de eurozone

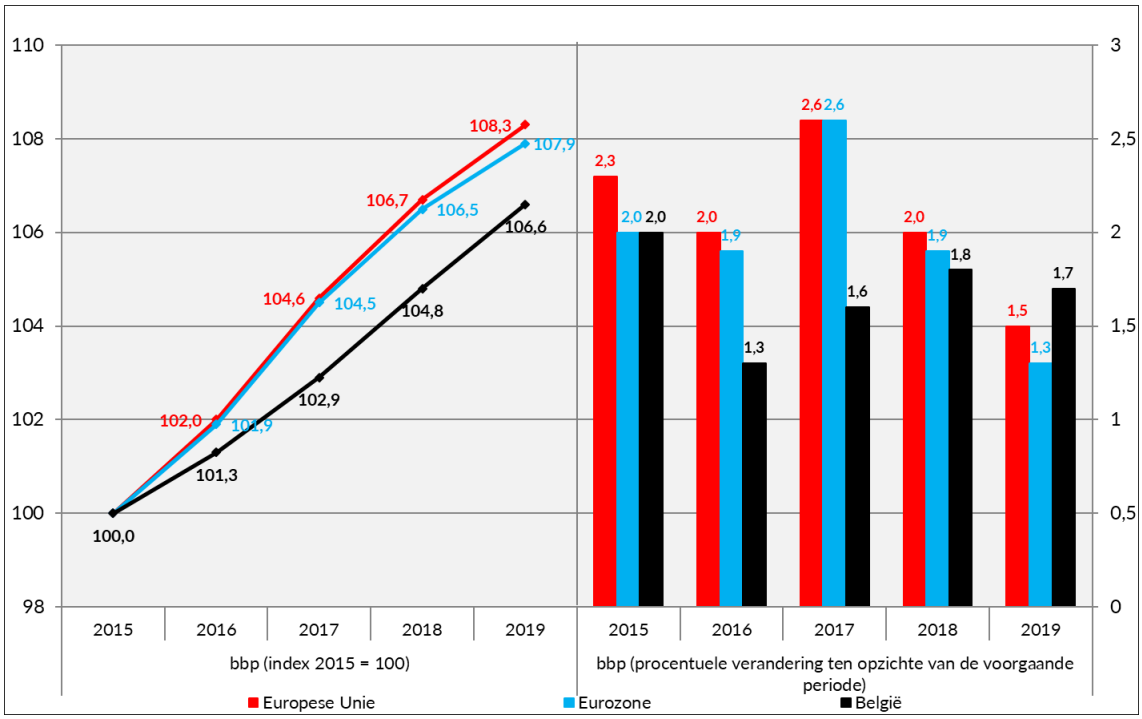

Bron: Eurostat.

Tussen 2015 en 2018 groeide het bbp trager in België dan zowel dat in de eurozone en als in de Europese Unie.

In 2019 vertraagde de groei van het bbp in de drie geanalyseerde regio's. Bovendien was de Belgische economische groei met 1,7 % wel hoger dan die van de eurozone en de Europese Unie.

Tot slot bedroeg het bbp in 2019 respectievelijk 476,2 miljard euro voor België, 11.935,4 miljard euro voor de eurozone en 16.486,3 miljard euro voor de Europese Unie.

Grafiek 18. Productie-index in de verwerkende nijverheid en in de bouw

Index 2015 = 100.

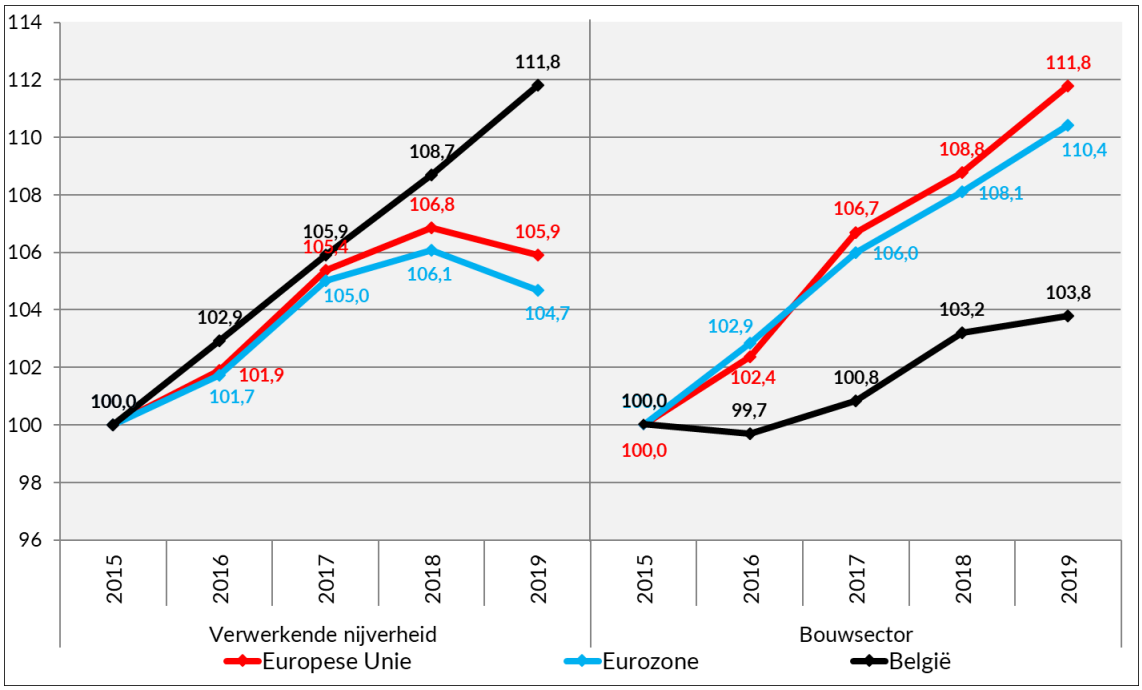

Bron: Eurostat.

De stijgende trend van de **productie** in de **verwerkende nijverheid** zet zich in 2019 in België voort. In de andere twee zones daarentegen is de productie van de verwerkende industrie in 2019 gedaald, nadat deze in 2018 al een vertraging had opgelopen.

In België steeg de **productie** in de **bouwsector** voor het derde jaar op rij in 2019, na een neerwaartse trend in 2016. De productie in de bouwsector blijft dynamischer voor de andere twee zones.

Grafiek 19. Bevolking en tewerkstelling

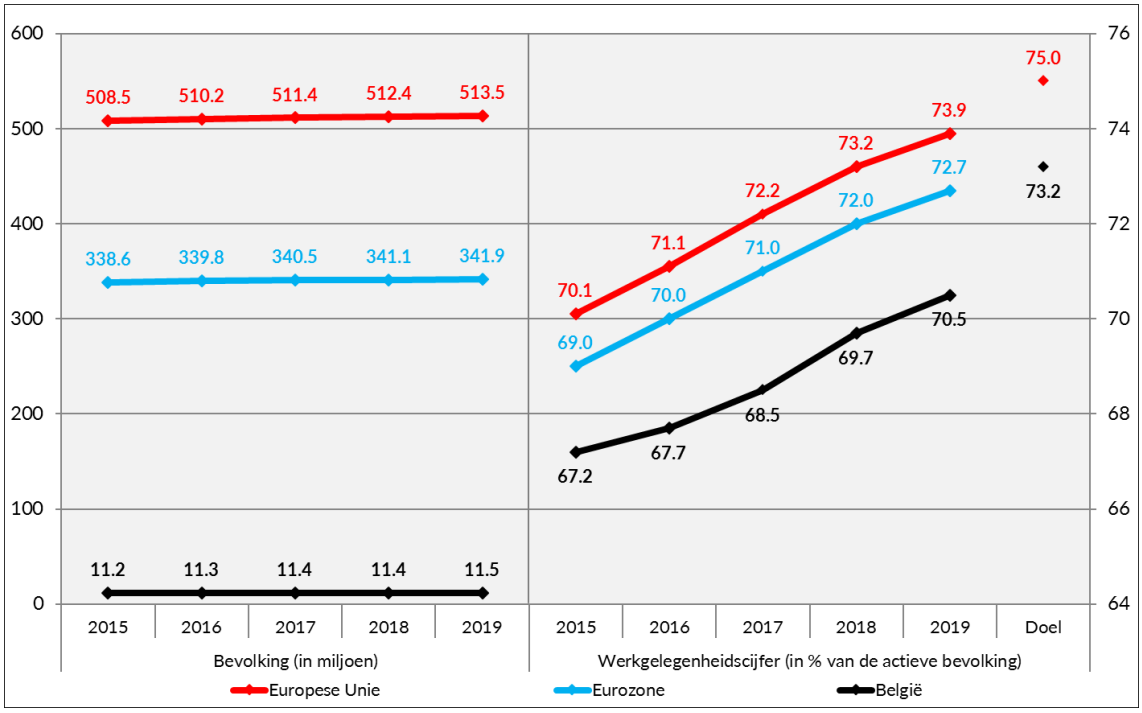

Bron: Eurostat.

Met 11,5 miljoen inwoners op 1 januari 2019 vertegenwoordigt de **Belgische bevolking** 3,4 % van de bevolking van de eurozone (341,9 miljoen inwoners) en 2,2 % van die van de Europese Unie (513,5 miljoen inwoners).

Met een **werkgelegenheidsgraad** van 70,5 % in 2019 blijft België niet alleen onder het gemiddelde van de eurozone (72,7 %) en de Europese Unie (73,9 %), maar ook ver onder de doelstelling voor 2020 in het kader van de Europa 2020-strategie (73,2 %).

Grafiek 20. Werkloosheidsgraad

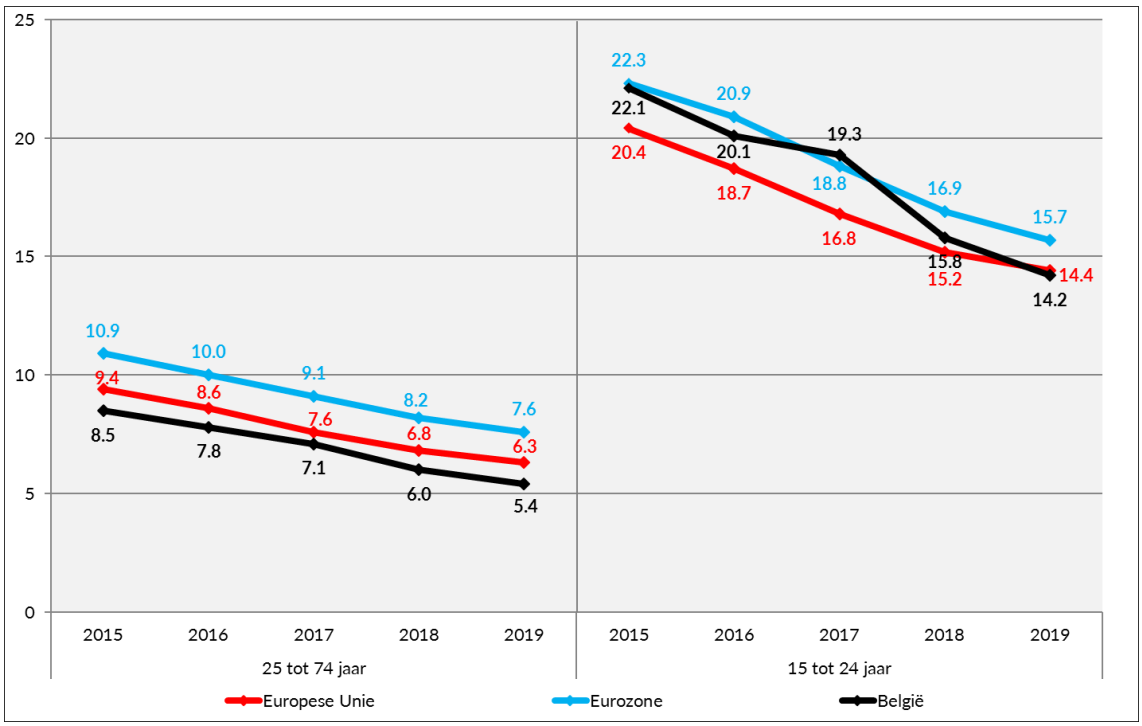

Bron: Eurostat.

In 2019 bleef de **werkloosheidsgraad voor de 25-74**-jarigen in België dalen en bereikte deze het laagste niveau in de gehele observatieperiode. Hetzelfde geldt ook voor de eurozone en de Europese Unie, maar de daling was iets sterker in België en de eurozone dan in de Europese Unie. In vergelijking met 2018 is de werkloosheidsgraad in België en de eurozone met 0,6 procentpunt gedaald, tegenover een daling van 0,5 procentpunt in de Europese Unie.

De dalende trend in de **jeugdwerkloosheid (15-24 jaar)** die reeds in 2014 begon, heeft zich ook in 2019 voortgezet. Zo daalt de jeugdwerkloosheid in België met 1,6 procentpunt ten opzichte van 2018, tegenover een daling van 1,2 procentpunt voor de eurozone en 0,8 procentpunt voor de Europese Unie. Sinds enkele jaren is de jeugdwerkloosheid in België lager dan in de eurozone, met uitzondering van 2017, maar hoger dan in de Europese Unie. In 2019 daalt de jeugdwerkloosheid in België echter ook voor het eerst onder die van de Europese Unie.

Grafiek 21. Inflatie

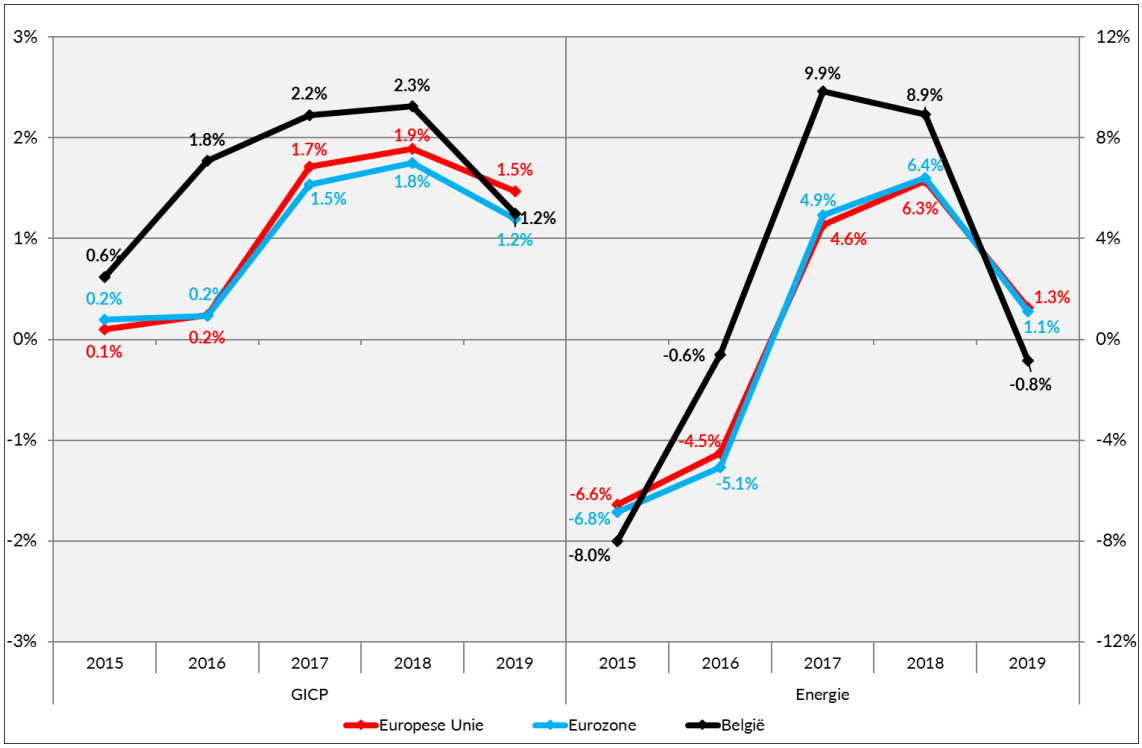

Bron: Eurostat.

De **inflatie** is zowel in België als in de eurozone en de Europese Unie in 2019 vertraagd. In tegenstelling tot voorgaande jaren is de inflatie in België lager dan in de Europese Unie in zijn geheel.

Terwijl de groei van de **energieprijzen** in de Europese Unie en de eurozone aanzienlijk vertraagde in 2019, daalden zelfs de energieprijzen in België. België ondervond dus een negatieve energie-inflatie in 2019.

5. Macro-economische vooruitzichten

Naar aanleiding van de maatregelen die de verschillende regeringen hebben genomen (zoals het inperken of stopzetten van niet-essentiële economische activiteiten) ter bestrijding van de COVID-19-pandemie, hebben het Internationaal Monetair Fonds, de NBB en het Federaal Planbureau hun groeiprognoses voor 2020 drastisch neerwaarts bijgesteld, wat duidt op een sterke recessie van de wereldwijde economische activiteit. Die groeivooruitzichten werden later enigszins opwaarts herzien, maar gezien de tweede golf die ons momenteel treft en de blijvende onzekerheid aangaande zijn evolutie, kunnen die vooruitzichten in de nabije toekomst bijkomend worden herzien.

Tabel 3. Bbp-groeivooruitzichten in de internationale omgeving

In %.

Bbp-groei vooruitzichten (in %)				
Internationale omgeving	**2018**	**2019**	**2020 (r)**	**2021 (r)**
Wereld	3,6	2,8	-4,4	5,2
Verenigde Staten	3,0	2,2	-4,3	3,1
China	6,7	6,1	1,9	8,2
Eurozone	1,8	1,3	-8,3	5,2
Duitsland	1,3	0,6	-6,0	4,2
Frankrijk	1,8	1,5	-9,8	6,0
Nederland	2,4	1,7	-5,4	4,0
Verenigd Koninkrijk	1,3	1,5	-9,8	5,9
Turkije	3,0	0,9	-5,0	5,0

(r) = raming.
Bron: IMF (World Economic Outlook, October 2020)

Tabel 4. Economische groeivooruitzichten in België

In %, tenzij anders vermeld.

Economische groeivooruitzichten in België (in %, tenzij anders vermeld)				
België	**2018**	**2019**	**2020 (r)**	**2021 (r)**
bbp	**1,8**	**1,7**	**-7,4**	**6,5**
Finale consumptiebestedingen van huishoudens en IZW's	1,9	1,5	-8,7	9,0
Finale consumptiebestedingen van de overheid	1,2	1,7	0,4	2,4
Bruto vaste kapitaalvorming	3,4	3,4	-11,5	11,2
Netto-uitvoer (goederen en diensten) (bijdrage tot de groei, in procentpunt)	*-0,5*	*0,2*	*-0,4*	*-1,2*
Totale inflatie (ICP)	**2,1**	**1,4**	**0,8**	**1,4**

(r) = raming.
Bron: Federaal Planbureau (Economische vooruitzichten 2020-2025, Oktober 2020).